

۲۰۷/۲۴۳۴  
بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه قوانین و مقررات  
اراضی، املاک و منابع طبیعی  
(آب، هوا، خاک)

www.ketab.ir

تدوین:

مصطفی افشاری - رضا زنده گل

(وکلای پایه یک دادگستری)

انتشارات چتر دانش

|                     |                                                                                                           |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| عنوان قراردادی      | ایران. قوانین و احکام<br>Iran. Laws, etc                                                                  |
| عنوان و نام پدیدآور | مجموعه قوانین و مقررات اراضی، املاک و منابع طبیعی<br>(آب‌ها، هوا، خاک) / تدوین مصطفی افشاری، رضا زنده‌گل. |
| مشخصات نشر          | تهران: چتر دانش، ۱۳۹۸.                                                                                    |
| مشخصات ظاهری        | ۶۲۷ ص؛ ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.                                                                                     |
| شابک                | ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۸۳-۱                                                                                         |
| وضعیت فهرست‌نویسی   | فیا                                                                                                       |
| موضوع               | زمین‌داری -- قوانین و مقررات -- ایران                                                                     |
| موضوع               | Land tenure -- Law and legislation -- Iran                                                                |
| موضوع               | منابع طبیعی -- قوانین و مقررات -- ایران                                                                   |
| موضوع               | Natural resources -- Law and legislation-- Iran                                                           |
| موضوع               | حق مالکیت -- ایران                                                                                        |
| موضوع               | Right of property -- Iran                                                                                 |
| موضوع               | اصلاحات ارضی -- قوانین و مقررات -- ایران                                                                  |
| موضوع               | Land reform -- Law and legislation -- Iran                                                                |
| موضوع               | کاربری زمین -- قوانین و مقررات -- ایران                                                                   |
| موضوع               | Land use -- Law and legislation -- Iran                                                                   |
| شناسه افزوده        | افشاری، مصطفی ۱۳۶۸ -                                                                                      |
| شناسه افزوده        | زنده‌گل، رضا، ۱۳۶۷ -                                                                                      |
| رده‌بندی کنگره      | KMH۳۰۵۶                                                                                                   |
| رده‌بندی دیویی      | ۳۴۳/۵۵۰۴۳۲۰                                                                                               |
| شماره کتابشناسی ملی | ۵۹۷۲۱۳۸                                                                                                   |

|                |                                                                        |
|----------------|------------------------------------------------------------------------|
| نام کتاب       | مجموعه قوانین و مقررات اراضی، املاک و منابع طبیعی<br>(آب‌ها، هوا، خاک) |
| ناشر           | چتر دانش                                                               |
| تدوین          | مصطفی افشاری - رضا زنده‌گل                                             |
| نوبت و سال چاپ | دوم - ۱۴۰۱                                                             |
| شمارگان        | ۵۰۰                                                                    |
| شابک           | ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۸۳-۱                                                      |
| قیمت           | ۲۴۰۰۰۰ تومان                                                           |

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ‌منیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸

تلفن مرکز بخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

## سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از برطرف‌دارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آن‌ها از یک سو و تناسب آن‌ها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی بیش از پیش به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

## فهرست

### فصل اول: قوانین و مقررات اراضی ..... ۱۳

بخش اول: قوانین ..... ۱۴

لایحه ثبت اراضی موات اطراف شهر تهران مصوب ۱۳۳۴/۰۴/۲۵ ..... ۱۴

قانون راجع به اراضی دولت و شهرداری‌ها و اوقاف و بانک‌ها مصوب ۱۳۳۵/۰۶/۰۸ ..... ۱۵

قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۳۸/۱۲/۲۴ ..... ۱۹

قانون راجع به اصلاح قانون اراضی دولت و شهرداری‌ها و اوقاف و بانک‌ها مصوب

۱۳۳۹/۰۳/۰۱ ..... ۳۷

قانون تشکیل شرکت‌های سهامی زراعی مصوب ۱۳۵۲/۰۲/۰۳ ..... ۴۵

قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۵۴/۰۴/۲۹ ..... ۵۵

قانون نحوه واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب

۱۳۵۸/۰۶/۲۵ ..... ۶۲

لایحه قانونی خرید اراضی و املاک مورد احتیاج دولت و شهرداری‌ها مصوب

۱۳۵۸/۰۹/۰۳ ..... ۷۱

لایحه قانونی راجع به واگذاری اراضی تملک شده به مستضعفین مصوب

۱۳۵۸/۰۹/۰۴ ..... ۷۵

لایحه قانونی اصلاحیه قانون نحوه واگذاری و احیای اراضی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۰۸ ..... ۷۶

ضوابط و مقررات تفکیک باغات و مزارع در محدوده شهری مصوب ۱۳۶۱/۰۱/۱۲ ..... ۸۰

قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۲۸ ..... ۸۲

قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن مصوب ۱۳۶۵/۰۹/۳۰ ..... ۸۴

قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرح‌های دولتی و شهرداری‌ها مصوب

۱۳۶۷/۰۸/۲۹ ..... ۸۶

قانون نحوه تقویم ابنیه، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداری‌ها مصوب ۱۳۷۰/۰۸/۲۸ ..... ۸۸

قانون تعیین تکلیف اراضی واگذاری دولت و نهادها مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۱۵ ..... ۹۰

قانون تفسیر قانون تعیین تکلیف اراضی واگذاری دولت و نهادها مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۱۵ ..... ۹۱

قانون صدور اسناد مالکیت اراضی مشمول اصلاحات ارضی در روستاها و شهرهای

مشمول مصوب ۱۳۷۲/۰۷/۱۱ ..... ۹۲

|                                                                                  |            |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب ۱۳۷۴/۰۳/۳۱                            | ۹۳         |
| دستورالعمل تعیین مصادیق تغییر کاربری غیرمجاز موضوع ماده ۱۰ قانون اصلاح           |            |
| قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب ۱۳۸۵/۰۸/۰۱                            | ۱۰۰        |
| دستورالعمل نحوه تقویم و ارزیابی اراضی زراعی و باغ‌ها موضوع تبصره (۳) الحاقی ماده |            |
| (۲) اصلاحی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب ۱۳۸۶/۰۴/۱۹                 | ۱۰۲        |
| دستورالعمل تعیین مصادیق تغییر کاربری غیرمجاز مصوب ۱۳۸۵/۰۸/۰۱                     | ۱۰۵        |
| قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی          |            |
| مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۱۳                                                                  | ۱۰۷        |
| دستورالعمل نحوه چگونگی دریافت تقاضا، تشکیل و تکمیل پرونده بررسی کارشناسی         |            |
| طرح درخواست در کمیسیون تبصره (۱) ماده (۱) نگهداری سوابق و مصوبات و ابلاغ         |            |
| تصمیمات کمیسیون و کمیسیون تقویم مصوب ۱۳۸۶/۰۴/۱۹                                  | ۱۰۹        |
| ضوابط تشخیص اراضی زراعی و باغ‌ها در خارج از محدوده شهرها، شهرک‌ها و طرح          |            |
| هادی روستاها مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۰۹                                                     | ۱۱۳        |
| حد نصاب فنی و اقتصادی اراضی کشاورزی (زراعی و باغی) موضوع ماده ۱ قانون            |            |
| جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی                |            |
| مصوب ۱۳۸۵ مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۰۸                                                        | ۱۱۶        |
| دستورالعمل تعیین مصادیق و ضوابط موضوع تبصره ۴ الحاقی به ماده ۱ و تبصره ۱         |            |
| اصلاحی ماده ۲ قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها                              | ۱۱۸        |
| ابطال ماده ۶ آیین‌نامه اجرایی قانون مرجع تشخیص اراضی موات                        | ۱۲۳        |
| <b>بخش دوم: آیین‌نامه‌ها</b>                                                     | <b>۱۲۴</b> |
| آیین‌نامه اجرایی قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن مصوب               |            |
| ۱۳۶۶/۰۷/۰۸                                                                       | ۱۲۴        |
| آیین‌نامه اجرایی قانون صدور اسناد مالکیت اراضی مشمول اصلاحات ارضی در             |            |
| روستاها و شهرهای مشمول مصوب ۱۳۷۴/۰۲/۰۳                                           | ۱۲۹        |
| آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب          |            |
| ۱۳۸۶/۰۳/۰۲                                                                       | ۱۳۱        |